

Motion till riksdagen 2025/26:3938

av **Mikael Larsson och Kerstin Lundgren (båda C)**

med anledning av prop. 2025/26:142 Ett starkare skydd för civilbefolkningen vid höjd beredskap

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med besked om hur man avser att tillgodose behovet av fler skyddsrum i fler delar av landet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillgängliggöra skyddsrum för personer med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att man redan tidigt i en planprocess ska kunna planera för skyddsrum, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om information på bl.a. lätt svenska och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Det är välkommet att regeringen genom sin proposition lägger fram ny lagstiftning när det gäller befolkningsskyddet. Centerpartiet har i förhandlingar, i riksdagen och i andra sammanhang, påpekat att det mot bakgrund av säkerhetsläget finns starka skäl att se över och stärka säkerheten för civila vid höjd beredskap eller i värsta fall krig.

Inte minst är det viktigt att se över var i Sverige skyddet av civilbefolkningen brister i dag. Det finns områden och orter i landet där skyddsrummen är mycket få eller där skyddsrum rentav saknas. Givetvis finns orter och platser där det av uppenbara skäl finns särskilda behov av hög kapacitet när det gäller befolkningsskyddet. Men som bl.a. Forsvarshögskolan påpekar: ”Mot bakgrund av bland annat det ryska angreppet mot Ukraina, är [det] svårt att i förväg peka ut områden som har mindre behov av

skyddsrum.” Detta betyder att människor i hela landet, i tätorter såväl som på landsbygden, behöver veta var man kan ta skydd. Vi gör bedömningen att fler skyddsrum i fler delar av landet kommer att behövas mot bakgrund av detta, och regeringen bör återkomma till riksdagen med besked om hur man avser att tillgodose den saken.

Den pågående kontrollen av befintliga skyddsrum har dragit ut på tiden, och tempot behöver höjas. Mot den bakgrunden är det naturligt att regeringen nu öppnar för att länsstyrelserna ska bedriva kontrollen. Om detta får avsedd effekt så är det positivt. För att tempot ska kunna höjas är det också viktigt att arbetet inte avstannar medan ansvaret flyttas mellan olika myndigheter.

En viktig del i befolkningsskyddet är att det ska omfatta hela befolkningen. Vi menar därför i likhet med vad som anförts i remissvar att tillgänglighetsfrågorna måste tas på stort allvar. När det gäller nya skyddsrum så menar vi att de ska vara tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Vid kontroll och åtgärder av befintliga bör man så långt som möjligt sträva efter att göra dem tillgängliga. Behöver större ombyggnationer göras menar vi att hänsyn måste tas till detta.

När det gäller ändringarna i plan- och bygglagen ser vi behov av att man redan tidigt i en planprocess, exempelvis inför en större exploatering, kan planera för behovet av skyddsrum. Helst bör man redan innan man kommit så långt som till ett bygglovsärende ha en bild av hur behoven ser ut gällande befolkningsskyddet. Då krävs täta kontakter mellan kommuner och ansvariga myndigheter. Behovet av riktlinjer, råd och stöd är uppenbart. I synnerhet mot bakgrund av den oro som vissa remissinstanser lyfter för att lagändringarna ska leda till mer utdragna bygglovsprocesser. När man kommit så långt att bygglov ska sökas och huset uppföras bör frågan om skyddsrummet kunna hanteras skyndsamt. Detta betyder självklart att regeringen på detta område behöver vara tydlig i sin styrning av berörda myndigheter.

När det gäller kommuners skyldigheter att informera om var skyddsrum finns anser vi att det också finns skäl att ta i beaktande om behov finns av att tydligare ge kommunerna just ett sådant uppdrag. Vidare menar vi att det är rimligt att informationen också finns anpassad exempelvis på lätt svenska för dem som så behöver, och vid behov också på flera språk.

Slutligen vill vi framhålla vikten av att civilsamhällets organisationer är viktiga aktörer när det gäller beredskap och civilt försvar. Även om dessa inte är föremål för lagstiftningen i sig menar vi att propositionen inte i tillräcklig utsträckning resonerar kring den roll som exempelvis föreningslivet, intresseorganisationer, funktionsrättsrörelsen m.fl. kan komma att spela när det kommer till skyddet av civilbefolkningen i vidare bemärkelse. Vi förutsätter dock att detta är något som regeringen väger in i sitt fortsatta arbete med att implementera lagstiftningen. Centerpartiet anser att det civila försvaret behöver stärkas i alla delar.

Mikael Larsson (C)

Kerstin Lundgren (C)